

ESSEE

Autor: Pavel Alonov

Amet: ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Kool: Tallinna Pae Gümnaasium

Lähetuse koht: Lappeenranta, Soome

Lähetuse aeg: 07.12.2014 – 13.12.2014

Sellest, kuidas Erasmus+ programm andis mu koerale nime

Erasmus+ programm annab haridustöötajatele ja õpilastele suurepäraseid võimalusi oma silmaringi laiendamiseks. Veel tähtsam on aga see, et tänu Erasmus+ programmile tekib õpirändes osalenud haridustöötajatel unikaalne võimalus vaadata oma tööd rahvusvahelisest dimensioonist ja kontekstist lähtuvalt. Oluline on mõista, et õpiränne ise pole tänapäeval enam väärtus omaette. Väärtuseks on aga õpirände tagajärjel tekkinud eneseanalüüs, võrdlus ning sisemiste ja väliste muutuste dünaamika. Erasmus+ programmi õpiränded õpetavad osalejaid märkama, võrdlema ning mõtisklema. Oluline on mitte sihtriik ja reis, vaid sisu ja partnerid. Samas on Erasmus+ programmi õpiränded ennustamatud ning täis üllatusi. Saan seda näidata oma isikliku õpirände kogemuse põhjal.

Oma kaheksaastase rahvusvaheliste projektide kogemuse põhjal jõudsin järeldusele, et Comenius ja Erasmus+ programmi õpiränded pakuvad väga häid võimalusi erinevate pädevuste ja kompetentsuste arendamiseks. Mitmetest erinevatest õpirännetest mõjutas kõige rohkem minu professionaalset, vaimset ja ka isiklikku elu nädalane õpiränne Soome.

Kõigepealt arendas 2014. aastal toimunud õpiränne Soome mitut minu pädevust ja oskust. Nii arenes minu rahvusvaheline suhtlemis- ja planeerimisoskus, kuna kogu õpirände programmi pidin ma koostama koos Soome kolleegidega. Oskus ja kohustus vastata operatiivselt kirjadele, oskus olla paindlik oma ideede genereerimisel ning pädevus paigutada neid teise riigi ja haridussüsteemi konteksti on globaliseerivas maailmas äärmiselt tähtis ja vajalik. Samuti pidin ma ettevalmistama keelekümblustundide vaatlemise ja hindamise raamistikku. Teadvustan, et ilma antud Soome õpirände kogemusega ei oleks ma kunagi seda teinud. Hiljem võtsid Soome kolleegid minu poolt koostatud raamistiku üle oma igapäevatöösse.

Tegelikult julgen Soome õpirände põhjal väita ka seda, et iga õpirände raames on võimalik arendada võõrkeele, rahvusvahelise meeskonnatöö, esinemise- ja eneseanalüüsi oskust. Kuid kõige tähtsam kogemus ja pädevus, mille ma Soomes omandasin on kultuurirelativismi põhimõtete mõistmine. Kõikides eelnevates õpirännetes võrdlesin nii mina kui minu kolleegid õpirände sihtriigi haridussüsteemi ja koolielu meie Eesti haridussüsteemi ja koolieluga. Kusjuures tahes-tahtmata ja enda jaoks teadvustamata tegime me seda Eesti haridussüsteemi ja koolielu kriteeriumitest lähtuvalt. Mäletan, kuidas me uhkustasime omavahel Eesti koolielu üle, kuidas kiitsime Eesti haridussüsteemi ja õpilaste edukust andes väliskolleegidele kaudselt mõista, et neil on veel pikk maa minna, et jõuda Eestile järgi. Aga Soome kolleegide töökultuur, suhtumine õpilastesse, enesekindlus ja avatus on andnud mulle hoopis teise perspektiivi ja arusaama. Arusaama, et iga kultuuri (*loe ka haridussüsteemi ja koolielu*) saab hinnata vaid selle enda kriteeriumide järgi ning vaatlus peab lähtuma mitte välisest, vaid kultuuri sisemisest loogikast. Seda nimetataksegi kultuurirelativismiks.

Selle arusaamani jõudmine on nii Soome, kui ka kõikide teiste õpirännete suurim ja tähtsam saavutus. Alates sellest hetkest lõpetasin ma erinevate riikide haridussüsteemide konkurentsipõhise võrdlemise. Samuti lõpetasin ma koolide, õpilaste ja tundide omavahelise võrdlemise eesmärgiga mitte uurida parimat, edukamat ja/või tugevamat. Lõpuks lõpetasin ma ka õpetajate omavahelise võrdlemise. Soome õpiränne, Soome õpetajate kogemus näitas ja tõestas, et nõuda tuleb mitte teistelt, vaid eelkõige ja ainult endalt. Õpetaja nõuab pingutust endalt mitte teistelt, kooli juhtkond nõuab tulemusi ja panustamist endalt mitte teistelt, kool nõuab turvalist õpikeskkonda endalt, mitte riigilt, vanemad nõuavad laste kasvatamist eelkõige endalt, mitte koolilt, iga inimene nõuab sotsiaalselt sidusust ja tolerantsust eelkõige endalt, mitte teistelt. Selles aspektis muutis Soome õpiränne palju tähtsamat, kui ainult minu oskusi ja pädevusi. See muutis minu suhtumist.

Igal Erasmus+ programmi õpirändel on alati ka ootamatuid üllatusi ja planeerimata tagajärgi. Nii juhtuski ka minuga Soomes. Esimeseks üllatuseks olid minu kolleegid, kellega Soome läksin. Koos viibitud aeg oma kolleegidega avas nad hoopis teisest küljest. Aastast aastasse piirdus meie omavaheline suhtlemine viieminutiliste juttudega, rohkemaks ei olnud aega ega jõudu. Kooli töötempo on nii kiire, et kogu suhtlemine on olnud konkreetne, lakooniline ja kiire. Üllatav on ikkagi see, kuidas rahvusvahelised õpiränded avavad ühe kooli kolleegi teineteise jaoks. Just Soomes nägin ma esimest korda mitte kolleegi, vaid inimesi. Inimesi, kellel on huvitavad kombed, lai silmaring ja mõtlemapanevad mõtted. Tänu Soome õpirändele tekkis meil midagi enam, kui tavaline professionaalne koostöö. Meie vahel tekkis usaldus,

mis hiljem avaldus ka kooli turvalisemas keskkonnas. See oli Soome õpirände esimene ootamatu positiivne üllatus.

Teise üllatuse tegi mulle Soome kooli direktor, kes viimasel õhtul enne äraminekut kutsus mind vaatama Soome jäähoki kõrgliiga mängu. Omavahel mängisid igavesed rivaalid Lappeenranta SaiPa ja Turku TPS. Mäletan, kuidas mobiliseeris ennast terve Lappeenranta linn, kuidas tervitasid ja kallistasid üksteist areenil Lappeenranta linna elanikud. Siimaani kostab mu kõrvu terve areeni hüüe „SaiPa“, „SaiPa“, SaiPa“. See oli nii siiras ja kõlav hüüe, mis jälitas mind ka nädalaid hiljem pärast õpirände lõppemist. Aasta hiljem sai minust väikse kutsika omanik. Nime ei pidanud ma kaua mõtlema. Nüüd on maailmas vähemalt kaks Saipat: ühte nime kannab Soome jäähokiklubi, teist kannab minu armas Ungari linnukoer. Nii ootamatult ja üllataval kombel ühendas Erasmus+ õpirände programm Soome-Ugri rahvaste kutluuri, kus üks Ungari linnukoer soomepärase nimega elab nüüd Eestis.